

Zsidó Ferenc

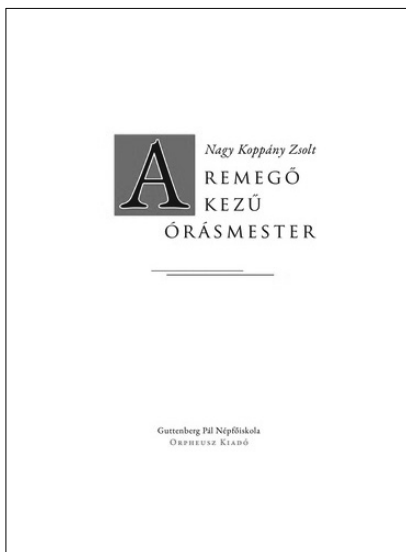
HUMORRAL A HUMORNÉLKÜLISÉGÉRT

Nagy Koppány Zsoltról egy ideje¹ tudjuk, hogy nagyon érzi a tárca, a glossza, a pamflet műfaját. Írásai könnyedek, szellemesek, és bár szó sincs róla, hogy mindenik humoros lenne, így most újabb kötetbe² szervezve ismét megtapasztalhatjuk, hogy a vidámabb szövegek játékos kedve belengi az egész könyvet, így azt felüdülés olvasni akkor is, ha súlyosabb-keményebb témák vannak terítéken.

A kötet írásait három ciklusba sorolta a szerző: az első, *Savanyú kockacukor* címűbe az írás, olvasás, szerkesztés témáival foglalkozó szövegek kerültek, a *Cementfátyol* című ciklus tárcái az élet dolgaival foglalkoznak, míg a harmadik, a *Simogató ostorcsapás* kritikákat, íróportrékat, pamfleteket tartalmaz. A kötet válogatás az elmúlt 10-15 év alkalmi írásaiból,

a kézirat 2022-ban zárul: „apró gesztus a számmisztikának, hogy a három ciklusban összesen pontosan 222 szöveg szerepel”.

És hogy milyen a tárca Nagy Koppány Zsolt-féle változata? Erre maga a szerző ad egyféle választ a *Technikai előszó*ban: „...aforizmatikusak, végtelenül szubjektívek, helyenként bombasztikusak, a végük pedig sokszor túlságosan lekerékített és poentírozott.”

-
- 1 Lásd Nagy Koppány Zsolt: *Apucifoci*. Budapest, 2021, Előretolt Helyőrség Íróakadémia.
 - 2 Nagy Koppány Zsolt: *A remegő kezű órásmeister*. Budapest, 2024, Guttenberg Pál Népfőiskola - Orpheusz Kiadó.

Az első ciklust azok fogják értékelni legjobban, akik maguk is írnak. A szerző ebben felskicceli a kortárs irodalmi szcéna működését, anomáliáit, bemutatja jellegzetes figuráit, ugyanakkor önmagát: hogy ő hogyan ír, olvas, szerkeszt: „Kedvtelésből olvasni. Tulajdonképpen semennyi időnk nem marad erre!”, állapítja meg egy helyütt, és nyilván, mivel Nagy Koppány Zsoltról van szó, tudjuk, hogy viccel meg túloz, de értjük, hogy mire céloz. Azt is megfogalmazza, hogy tudatában van, stílusa miatt nem fogják komolyan venni: „Az irodalmi »szakma« nem szereti a humort. Fanyalog a humortól, alávalónak, és a »komoly« szövegeknél alább valónak érzékeli és főleg értékeli a humort – valami mély és szinte ösztönös, mindenesetre zsigeri undorral, de minimum távolságtartással viszonyul hozzá, azzal kezeli.”

Amit az íróletről ír, a frusztrációról, a nagy sértődésekről, megrendítő: „Rengeteg embert láttam megkeseredni az irodalomban. Frusztrált, érzékeny, a megfeszüléstől pengő és zengő idegekkel vegetáló emberekkel van tele a irodalom sok száz éve...”

És röpködnek a poénok, a kiszólások, de olykor szívszorító igazságok, vallomások kandikálnak ki mögülük: „lassan a saját dedikálásomra vagy fellépéseimre se megyek el – jóllehet ha felszívom magam, és beveszek néhány marék nyugtatót, aránylag vicces és könnyednek tűnő tudok lenni”.

Nagy Koppány Zsolt nem mitizálja az írás mesterségét, sőt, inkább deheroizálja, jelezve, hogy az író szerepe átértékelődött e felgyorsult világban: „a legnagyobb odafigyeléssel megírt regény szavatossága is csak néhány hétig tart”.

A második ciklusba kerültek a legszemélyesebb írások, a szerző őszinte, kitárulkozó („öregszem és kényelmesedem”), kendőzetlenül beszél hibáiról, problémáiról, betegségeiről (abból – akárcsak másnak – van neki bőven). Számos írás konkrét élethelyzetből, megfigyelésből származik (utcán, metrón, stb.), ahol az emberek közelsége, szaga, létezése szolgáltat témát. A konkrétól azonban többnyire eljutnak az egyes írások valami általánosig, metaforikusig, vagyis jelenségeket és embertípusokat mutatnak be.

Mint említettem, az írásokban gyakorta történik utalás a helyre – és e hely többnyire Budapest, ugyanakkor az is kiderül, a szerző székelyföldi, hangsúlyos székely-tudattal: „A nyolcvanas évek Romániájában,

azon belül is a Székelyföldön, ahol Isten és a szüleim kegyelméből felnőni volt szerencsém...”

Az írások stílusa gyakorta szókimondó, nyers (pl. „milyen fasza fiúk vagyunk”), pontosabban inkább arról van szó, hogy a hétköznapi, beszélt nyelvet használja, folyamatosan az az érzésünk, hogy megszólít, hozzánk, velünk beszél. A csípősség-nyersség azt is jelenti, mindennek megmutatja a visszáját is, a könyvesboltról például így ír: „elhagyom a könyvek szentélyét, bocsánat, temetőjét” (a szóban forgó szöveg – *Megveszem a könyvem* – helyzet- és jellemkomikumával már-már kabaréba illő).

Igen, Nagy Koppány Zsolt előszeretettel él az irónia eszközével, ami átcsap olykor szarkazmusba, gúnyba. A VIP-jelenségről például így ír: „Nagyon-nagyon fontos emberekkel vagyok körülveve. Bizony. Olyan fontosak ők, hogy szinte fel sem tudják mérni önnön fontosságukat: tulajdonképpen egész nap egy oltár előtt ülnek, mely oltáron önnön fontosságuk gyertyája égdegél, és azt bámulják erős szeretettel.”

A harmadik ciklus „derékhadát” kritikák, recenziók alkotják: „a kötetbe csak azokat válogattam be, amelyek vagy számomra fontos könyvről szólnak, vagy valamilyen szempontból érdekesek: csípősek, gonoszak, néha kritikátlanul lelkesedők”.

Főként frissen megjelent kötetek kerülnek terítékre, de a szerző ifjúságának néhány meghatározó olvasmánya is (pl. a Nagy Indián-könyv), továbbá klasszikusok (Jókai, Csáth Géza, Karácsony Benő, stb.), de örömmel fedeztem fel (talán nem véletlenül került e könyvesciklus elejére), hogy az 1990-es évek kultikus indiánregény-paródiájáról, a *Kölcsön pofon messze szállról* is értekezik, bevallva, hogy alkotói indulását, stílusának alakulását is befolyásolta. Találunk még ebben a fejezetben íróportrékat, dalszöveg-elemzéseket, és rádióműsor-kritikát is, tehát elég „saláta-szerű” ennek felhozatala.

A kötet címe blikkfangos, poétikus, metaforikus: értelmezésem szerint a remegő kezű órásmester maga a szerző. Nem kevésbé hatásosak a cikluscímek sem – nota bene ilyen című írások nincsenek, vagyis nem egy-egy szöveg címét ugrasztotta ki a szerző, hanem keresett egy általánosabb, összefoglaló jellegűt.

Hatalmas volumenű könyv ez: közel 650 oldal, körülbelül egy kg, nem egyszeri olvasásra való (a *Technikai előszó*ban a szerző hangsúlyozza is, hogy a tárcákat csak módjával, lehetőleg naponta egyet kell olvasni), a

nagy korpuszból adódik, hogy vannak visszatérő motívumok, vesszőpáripák, mégsem fullad unalomba, önismétlésbe a kötet. A pillanatnyiség lengi be az írások többségét, nem fogják megváltani a világot, de nem is elvárás, hogy egy tárca megváltsa a világot, elég, ha felvillant problémákat, melyeken tovább rágódhatunk, vagy olykor humor révén fel is old néhányat. A végszó tehát – ezúttal talán kissé a szerző manírjában: egyéb gyengeségei mellett ezek Nagy Koppány Zsolt kötetének nagy erényei.

*Nem azonos égbolt, 2021
(160 x 200 cm, olaj, vászon)*